

Röðun með tæmingarstafla

Anders Claesson

Bjarki Ágúst Guðmundsson

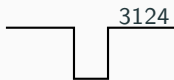
- *Umröðun* af lengd n : umröðun af $\{1, 2, \dots, n\}$
 - 1234
 - 1324
 - 4321
- *Hækkandi umröðunin*: $12 \dots n$
 - 123456

- *Stafli*: „síðast inn, fyrst út“ gagnaskipan með tveimur aðgerðum:
 - *Hlaða*: Setja stak efst á staflann
 - *Afhlaða*: Taka efsta stakið af staflanum

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

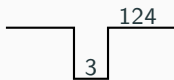
Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

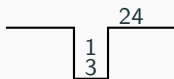
Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

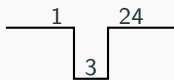
Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

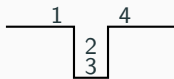
Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

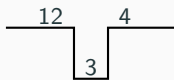
Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

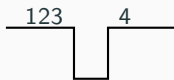
Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

- 3124 er *raðanleg með stafla*

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

- 3124 er *raðanleg með stafla*
- Gráðugt reiknirit
 - Höldum staflanum í hækkandi röð
 - Hlöðum þegar við getum
 - Afhlöðum þegar við þurfum

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

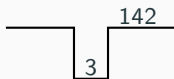

- 3124 er *raðanleg með stafla*
- Gráðugt reiknirit
 - Höldum staflanum í hækkandi röð
 - Hlöðum þegar við getum
 - Afhlöðum þegar við þurfum

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

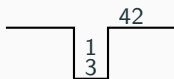

- 3124 er *raðanleg með stafla*
- Gráðugt reiknirit
 - Höldum staflanum í hækkandi röð
 - Hlöðum þegar við getum
 - Afhlöðum þegar við þurfum

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

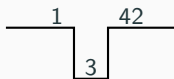

- 3124 er *raðanleg með stafla*
- Gráðugt reiknirit
 - Höldum staflanum í hækkandi röð
 - Hlöðum þegar við getum
 - Afhlöðum þegar við þurfum

Röðun með stafra

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafra?

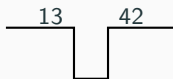

- 3124 er *raðanleg með stafra*
- Gráðugt reiknirit
 - Höldum stafnum í hækki röð
 - Hlökkum þegar við getum
 - Afhlökkum þegar við þurfum

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

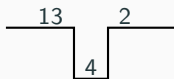

- 3124 er *raðanleg með stafla*
- Gráðugt reiknirit
 - Höldum staflanum í hækkandi röð
 - Hlöðum þegar við getum
 - Afhlöðum þegar við þurfum

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

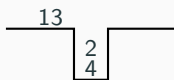

- 3124 er *raðanleg með stafla*
- Gráðugt reiknirit
 - Höldum staflanum í hækkandi röð
 - Hlöðum þegar við getum
 - Afhlöðum þegar við þurfum

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

- 3124 er *raðanleg með stafla*
- Gráðugt reiknirit
 - Höldum staflanum í hækkandi röð
 - Hlöðum þegar við getum
 - Afhlöðum þegar við þurfum

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

- 3124 er *raðanleg með stafla*
- Gráðugt reiknirit
 - Höldum staflanum í hækkandi röð
 - Hlöðum þegar við getum
 - Afhlöðum þegar við þurfum

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

- 3124 er *raðanleg með stafla*
- Gráðugt reiknirit
 - Höldum staflanum í hækkandi röð
 - Hlöðum þegar við getum
 - Afhlöðum þegar við þurfum

Röðun með stafla

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafla?

- 3124 er *raðanleg með stafla*, en 3142 ekki
- Gráðugt reiknirit
 - Höldum staflanum í hækki röð
 - Hlökkum þegar við getum
 - Afhlökkum þegar við þurfum

Dæmi (Knuth, 1968)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með einni umferð í gegnum stafli?

- 3124 er raðanleg með stafli, en 3142 ekki
- Gráðugt reiknirit
 - Höldum stafnum í hækkandi röð
 - Hlöðum þegar við getum
 - Afhlöðum þegar við þurfum
- Umraðanir raðanlegar með stafli:
 - Einföld lýsing með umraðanamynstrum
 - Taldar af Catalan tölunum C_n

Röðun með stafla, margar umferðir

Dæmi (West, 1990)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með **í mesta lagi tveimur umferðum** í gegnum stafla?

Röðun með stafla, margar umferðir

Dæmi (West, 1990)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í **mesta lagi tveimur umferðum** í gegnum stafla?

- Skoðum 3142
 - Eftir eina umferð: 1324
 - Eftir tvær umferðir: 1234
 - 3142 er *tvíraðanleg með stafla*

Röðun með stafla, margar umferðir

Dæmi (West, 1990)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í **mesta lagi tveimur umferðum** í gegnum stafla?

- Skoðum 3142
 - Eftir eina umferð: 1324
 - Eftir tvær umferðir: 1234
 - 3142 er *tvíraðanleg með stafla*
- Umraðanir tvíraðanlegar með stafla:
 - Nokkuð einföld lýsing með umraðanamynstrum
 - Jafna fyrir talningu þeirra sönnuð af (Zeilberger, 1992)

Röðun með stafla, margar umferðir

Dæmi (West, 1990)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í **mesta lagi tveimur umferðum** í gegnum stafla?

- Skoðum 3142
 - Eftir eina umferð: 1324
 - Eftir tvær umferðir: 1234
 - 3142 er *tvíraðanleg með stafla*
- Umraðanir tvíraðanlegar með stafla:
 - Nokkuð einföld lýsing með umraðanamynstrum
 - Jafna fyrir talningu þeirra sönnuð af (Zeilberger, 1992)
- Umraðanir þríraðanlegar með stafla:
 - Flókin lýsing með umraðanamynstrum (Úlfarsson, 2011)
 - Talning ekki þekkt

Röðun með stafna, margar umferðir

Dæmi (West, 1990)

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi tveimur umferðum í gegnum stafna?

- Skoðum 3142
 - Eftir eina umferð: 1324
 - Eftir tvær umferðir: 1234
 - 3142 er *tvíraðanleg með stafna*
- Umraðanir tvíraðanlegar með stafna:
 - Nokkuð einföld lýsing með umraðanamynstrum
 - Jafna fyrir talningu þeirra sönnuð af (Zeilberger, 1992)
- Umraðanir þríraðanlegar með stafna:
 - Flókin lýsing með umraðanamynstrum (Úlfarsson, 2011)
 - Talning ekki þekkt
- Umraðanir k -raðanlegar með stafna, $k > 3$:
 - Ekkert þekkt

- *Tæmingarstafli*: „síðast inn, fyrst út“ gagnaskipan með tveimur aðgerðum:
 - *Hlaða*: Setja stak efst á tæmingarstaflann
 - *Tæma*: Taka öll stökin af tæmingarstaflanum

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

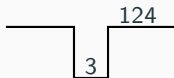
Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

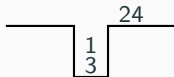
Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

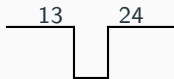
Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

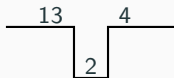
Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

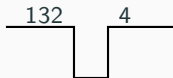
Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

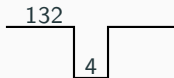
Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

- 3124 er ekki raðanleg með tæmingarstafla

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

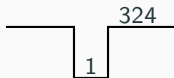

- 3124 er ekki raðanleg með tæmingarstafla

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

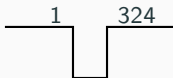

- 3124 er ekki raðanleg með tæmingarstafla

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

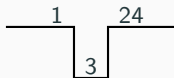

- 3124 er ekki raðanleg með tæmingarstafla

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

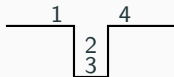

- 3124 er ekki raðanleg með tæmingarstafla

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

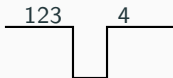

- 3124 er ekki raðanleg með tæmingarstafla

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

- 3124 er ekki raðanleg með tæmingarstafla

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

- 3124 er ekki raðanleg með tæmingarstafla

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

- 3124 er ekki raðanleg með tæmingarstafla

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

- 3124 er ekki raðanleg með tæmingarstafla, en er tvíraðanleg

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

- 3124 er ekki raðanleg með tæmingarstafla, en er tvíraðanleg
- Umraðanir raðanlegar með tæmingarstafla:
 - Einföld lýsing, og 2^{n-1} raðanlegar umraðanir af lengd n (Avis og Newborn, 1981)

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

- 3124 er ekki raðanleg með tæmingarstafla, en er tvíraðanleg
- Umraðanir raðanlegar með tæmingarstafla:
 - Einföld lýsing, og 2^{n-1} raðanlegar umraðanir af lengd n (Avis og Newborn, 1981)
- Umraðanir tvíraðanlegar með tæmingarstafla:
 - Flókin lýsing með umraðanamynstrum, og jafna er þekkt (Pudwell og Smith, 2017)

Röðun með tæmingarstafla

Dæmi

Hversu mörgum umröðunum af lengd n er hægt að raða með í mesta lagi k umferðum í gegnum tæmingarstafla?

- 3124 er ekki raðanleg með tæmingarstafla, en er tvíraðanleg
- Umraðanir raðanlegar með tæmingarstafla:
 - Einföld lýsing, og 2^{n-1} raðanlegar umraðanir af lengd n (Avis og Newborn, 1981)
- Umraðanir tvíraðanlegar með tæmingarstafla:
 - Flókin lýsing með umraðanamynstrum, og jafna er þekkt (Pudwell og Smith, 2017)
- Umraðanir k -raðanlegar með tæmingarstafla, $k > 2$:
 - Opið vandamál—**reynum að telja þær!**

Rööunarrit

5 1 2 4 7 8 6 3 9

Rööunarrit

5

1

2

4

7

8

6

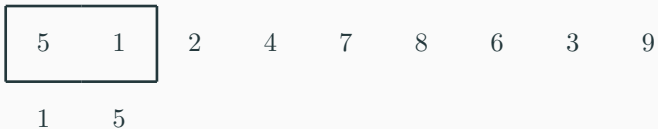
3

9

Rööunarrit

5 1 2 4 7 8 6 3 9

Rööunarrit

Rööunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5							

Rööunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2						

Rööunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2						

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4					

Rööunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4					

Rööunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7				

Rööunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7				

Rööunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7				

Rööunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7				

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

1 5 2 4 7 3 6 8

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

1 5 2 4 7 3 6 8 9

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9

1

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9

1

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9

1

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5						

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5						

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4					

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4					

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4					

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7			

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7			

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6		

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6		

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9

1

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9

1

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9

1 2

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9

1 2

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9

1 2

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9

1 2

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9
1	2	3	4	5				

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9
1	2	3	4	5				

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9
1	2	3	4	5				

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9
1	2	3	4	5	6	7		

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9
1	2	3	4	5	6	7		

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Röðunarrit

5	1	2	4	7	8	6	3	9
1	5	2	4	7	3	6	8	9
1	2	5	4	3	7	6	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

- Við köllum þetta *röðunarrit* af lengd 9 og stigi 3
 - Tölurnar í hverjum *reit* verða að vera í lækkandi röð
 - Samliggjandi tölur aðskildar með *striki* þurfa að vera í hækkandi röð
 - Hver umröðun er „reita-speglun“ af umröðuninni að ofan
 - Síðasta umröðunin þarf að vera hækkandi umröðunin

Röðunarrit

- Við köllum þetta *röðunarrit* af lengd 9 og stigi 3
 - Tölurnar í hverjum *reit* verða að vera í lækkandi röð
 - Samliggjandi tölur aðskildar með *striki* þurfa að vera í hækkandi röð
 - Hver umröðun er „reita-speglun“ af umröðuninni að ofan
 - Síðasta umröðunin þarf að vera hækkandi umröðunin
- Fjarlægjum tölurnar og fáum þá *beinagrind* röðunarritsins
 - Röðunarrit af lengd n og stigi k hefur beinagrind með k röðum
 - Hver röð er runa af reitum sem hafa samtals stærð n

- Segjum að við séum með umröðun af lengd n sem er k -raðanlega með tæmingarstafla. Við getum
 1. framleitt röðunarrit hennar, og
 2. fjarlægt tölurnar úr ritinu.

Þetta gefur okkur beinagrind af lengd n og stigi k .
- Hvað með hina áttina?

Gildar beinagrindur

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af lengd 9 og stigi 3:

Gildar beinagrindur

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af lengd 9 og stigi 3:

- Gerum ráð fyrir að það sé til röðunarrit með þessa beinagrind.

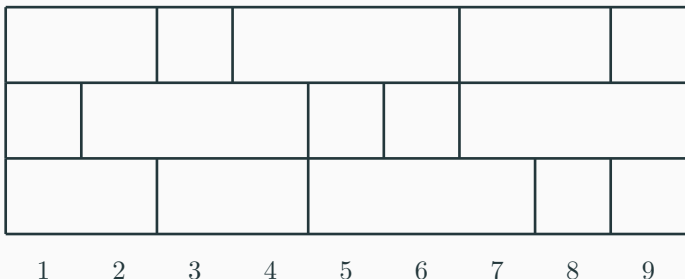
Gildar beinagrindur

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af lengd 9 og stigi 3:

- Gerum ráð fyrir að það sé til röðunarrit með þessa beinagrind. Þá verður
 - síðasta umröðunin að vera hækkandi umröðunin

Gildar beinagrindur

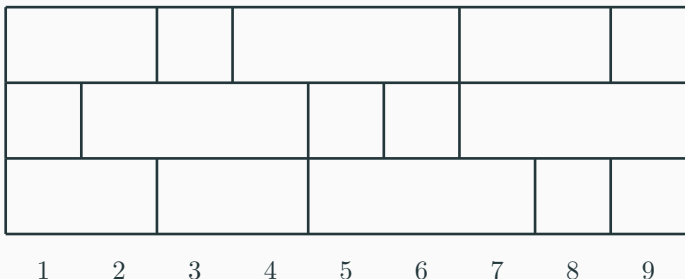
- Skoðum eftirfarandi beinagrind af lengd 9 og stigi 3:

- Gerum ráð fyrir að það sé til röðunarrit með þessa beinagrind. Þá verður
 - síðasta umröðunin að vera hækkandi umröðunin

Gildar beinagrindur

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af lengd 9 og stigi 3:

- Gerum ráð fyrir að það sé til röðunarrit með þessa beinagrind. Þá verður
 - síðasta umröðunin að vera hækkandi umröðunin, og
 - hver umröðun að vera „reita-speglun“ af umröðuninni að ofan.

Gildar beinagrindur

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af lengd 9 og stigi 3:

2	1	4	3	7	6	5	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

- Gerum ráð fyrir að það sé til röðunarrit með þessa beinagrind. Þá verður
 - síðasta umröðunin að vera hækkandi umröðunin, og
 - hver umröðun að vera „reita-speglun“ af umröðuninni að ofan.

Gildar beinagrindur

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af lengd 9 og stigi 3:

2	3	4	1	7	6	9	8	5
2	1	4	3	7	6	5	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

- Gerum ráð fyrir að það sé til röðunarrit með þessa beinagrind. Þá verður
 - síðasta umröðunin að vera hækkandi umröðunin, og
 - hver umröðun að vera „reita-speglun“ af umröðuninni að ofan.

Gildar beinagrindur

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af lengd 9 og stigi 3:

3	2	4	6	7	1	8	9	5
2	3	4	1	7	6	9	8	5
2	1	4	3	7	6	5	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

- Gerum ráð fyrir að það sé til röðunarrit með þessa beinagrind. Þá verður
 - síðasta umröðunin að vera hækkandi umröðunin, og
 - hver umröðun að vera „reita-speglun“ af umröðuninni að ofan.

Gildar beinagrindur

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af lengd 9 og stigi 3:

3	2	4	6	7	1	8	9	5
2	3	4	1	7	6	9	8	5
2	1	4	3	7	6	5	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

- Gerum ráð fyrir að það sé til röðunarrit með þessa beinagrind. Þá verður
 - síðasta umröðunin að vera hækkandi umröðunin, og
 - hver umröðun að vera „reita-speglun“ af umröðuninni að ofan.

Gildar beinagrindur

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af lengd 9 og stigi 3:

3	2	4	6	7	1	8	9	5
2	3	4	1	7	6	9	8	5
2	1	4	3	7	6	5	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

- Gerum ráð fyrir að það sé til röðunarrit með þessa beinagrind. Þá verður
 - síðasta umröðunin að vera hækkandi umröðunin, og
 - hver umröðun að vera „reita-speglun“ af umröðuninni að ofan.

Gildar beinagrindur

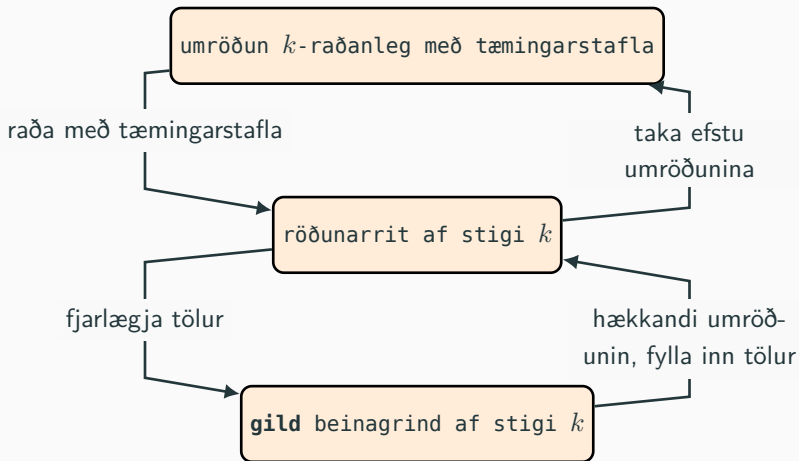
- Skoðum eftirfarandi beinagrind af lengd 9 og stigi 3:

3	2	4	6	7	1	8	9	5
2	3	4	1	7	6	9	8	5
2	1	4	3	7	6	5	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

- Gerum ráð fyrir að það sé til röðunarrit með þessa beinagrind. Þá verður
 - síðasta umröðunin að vera hækkandi umröðunin, og
 - hver umröðun að vera „reita-speglun“ af umröðuninni að ofan.
- Þetta er ekki röðunarrit, svo við segjum að beinagrindin sé *ógild!*

- Beinagrind er *gild* ef við fáum röðunarrit eftir að við fyllum inn tölurnar:
 - (1) Tölurnar í hverjum reit eru í lækkandi röð
 - (2) Samliggjandi tölur aðskildar með striki eru í hækkandi röð

Gagntæk vörpun

- Við höfum gagntæka vörpun á milli umraðana af lengd n sem eru k -raðanlegar með tæmingarstafla og gildra beinagrinda af lengd n og stigi k

- Til að telja umraðanir af lengd n sem eru k -raðanlegar með tæmingarstafla þá munum við telja gildu beinagrindurnar af lengd n og stigi k
- Hvernig vitum við hvort gefin beinagrind sé gild?

Gildar beinagrindur fyrir $k = 1$

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af stigi 1:

Gildar beinagrindur fyrir $k = 1$

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af stigi 1:

Gildar beinagrindur fyrir $k = 1$

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af stigi 1:

2	1	3	6	5	4	8	7	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Gildar beinagrindur fyrir $k = 1$

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af stigi 1:

2	1	3	6	5	4	8	7	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

- Munið skilyrðin tvö:
 - (1) Tölurnar í hverjum reit þurfa að vera í lækkandi röð
 - (2) Samliggjandi tölur aðskildar með striki þurfa að vera í hækkandi röð

Gildar beinagrindur fyrir $k = 1$

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af stigi 1:

2	1	3	6	5	4	8	7	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

- Munið skilyrðin tvö:
 - (1) Tölurnar í hverjum reit þurfa að vera í lækkandi röð—**þetta mun alltaf gilda!**
 - (2) Samliggjandi tölur aðskildar með striki þurfa að vera í hækkandi röð

Gildar beinagrindur fyrir $k = 1$

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af stigi 1:

2	1	3	6	5	4	8	7	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

- Munið skilyrðin tvö:
 - (1) Tölurnar í hverjum reit þurfa að vera í lækkandi röð—**þetta mun alltaf gilda!**
 - (2) Samliggjandi tölur aðskildar með striki þurfa að vera í hækkandi röð—**þetta mun alltaf gilda!**

Gildar beinagrindur fyrir $k = 1$

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af stigi 1:

2	1	3	6	5	4	8	7	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

- Munið skilyrðin tvö:
 - (1) Tölurnar í hverjum reit þurfa að vera í lækkandi röð—**þetta mun alltaf gilda!**
 - (2) Samliggjandi tölur aðskildar með striki þurfa að vera í hækkandi röð—**þetta mun alltaf gilda!**
- Allar beinagrindur af stigi 1 eru gildar!

Gildar beinagrindur fyrir $k = 1$

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af stigi 1:

2	1	3	6	5	4	8	7	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

- Munið skilyrðin tvö:
 - (1) Tölurnar í hverjum reit þurfa að vera í lækkandi röð—**þetta mun alltaf gilda!**
 - (2) Samliggjandi tölur aðskildar með striki þurfa að vera í hækkandi röð—**þetta mun alltaf gilda!**
- Allar beinagrindur af stigi 1 eru gildar!
- Það eru 2^{n-1} beinagrindur af lengd n og stigi 1

Gildar beinagrindur fyrir $k = 1$

- Skoðum eftirfarandi beinagrind af stigi 1:

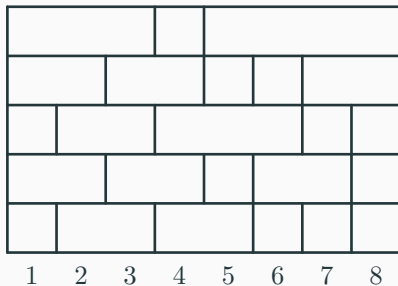
2	1	3	6	5	4	8	7	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

- Munið skilyrðin tvö:
 - (1) Tölurnar í hverjum reit þurfa að vera í lækkandi röð—**þetta mun alltaf gilda!**
 - (2) Samliggjandi tölur aðskildar með striki þurfa að vera í hækkandi röð—**þetta mun alltaf gilda!**
- Allar beinagrindur af stigi 1 eru gildar!
- Það eru 2^{n-1} beinagrindur af lengd n og stigi 1
- Þar af leiðandi 2^{n-1} umraðanir af lengd n sem eru raðanlegar með tæmingarstafla

- Skoðum nú beinagrindur af einhverju stigi k
- Munið skilyrðin tvö til að ákvarða hvort beinagrind sé gild:
 - (1) Tölurnar í hverjum reit eru í lækkandi röð
 - (2) Samliggjandi tölur aðskildar með striki eru í hækkandi röð

- Skoðum nú beinagrindur af einhverju stigi k
- Munið skilyrðin tvö til að ákvarða hvort beinagrind sé gild:
 - (1) Tölurnar í hverjum reit eru í lækkandi röð
 - (2) Samliggjandi tölur aðskildar með striki eru í hækkandi röð

Reitir í lækkanði röð

Reitir í lækkanði röð

1	3	2	5	4	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8

Reitir í lækkandi röð

3	1	5	2	4	7	6	8	
1	3	2	5	4	6	7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	

Reitir í lækkandi röð

3	5	1	7	4	2	6	8	
3	1	5	2	4	7	6	8	
1	3	2	5	4	6	7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	

Reitir í lækkandi röð

5	3	7	1	4	2	8	6
3	5	1	7	4	2	6	8
3	1	5	2	4	7	6	8
1	3	2	5	4	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8

Reitir í lækkandi röð

7	3	5	1	6	8	2	4
5	3	7	1	4	2	8	6
3	5	1	7	4	2	6	8
3	1	5	2	4	7	6	8
1	3	2	5	4	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8

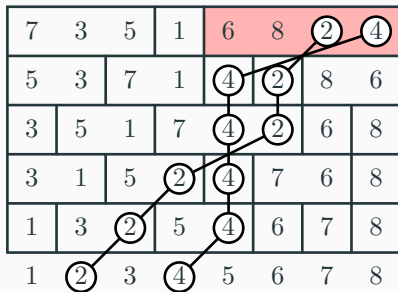
Reitir í lækkandi röð

7	3	5	1	6	8	2	4
5	3	7	1	4	2	8	6
3	5	1	7	4	2	6	8
3	1	5	2	4	7	6	8
1	3	2	5	4	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8

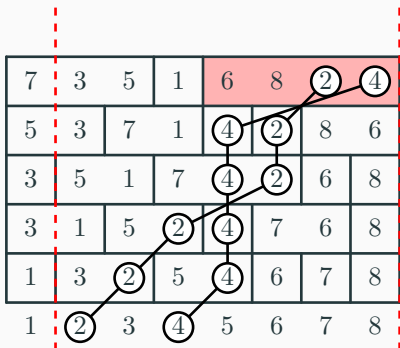
Reitir í lækkandi röð

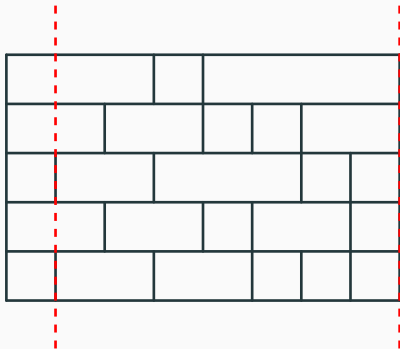
7	3	5	1	6	8	②	④
5	3	7	1	4	2	8	6
3	5	1	7	4	2	6	8
3	1	5	2	4	7	6	8
1	3	2	5	4	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8

Reitir í lækkandi röð

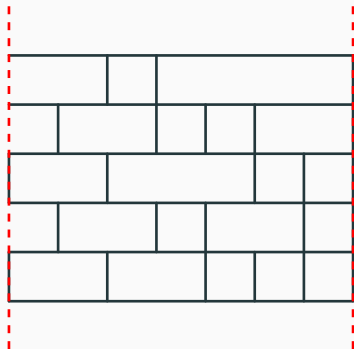

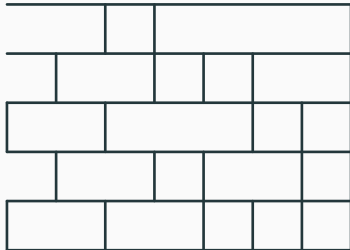
Reitir í lækkandi röð

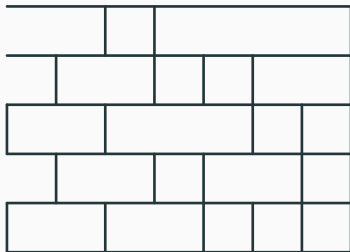

Reitir í lækkandi röð

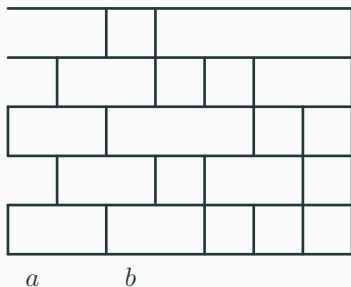

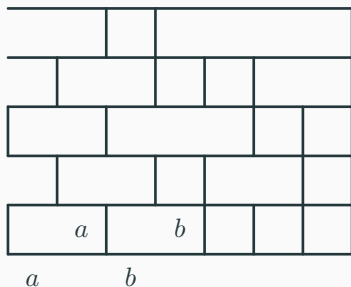
- Köllum þetta *vondan búa*

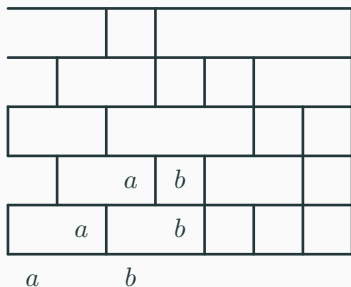
- Köllum þetta *vondan búa*
- Ef hann kemur fyrir í beinagrind af stigi 5, þá er hún ógild

- Köllum þetta *vondan búa*
- Ef hann kemur fyrir í beinagrind af stigi 5, þá er hún ógild

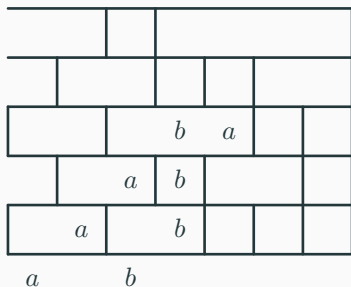

- Köllum þetta *vondan búa*
- Ef hann kemur fyrir í beinagrind af stigi 5, þá er hún ógild

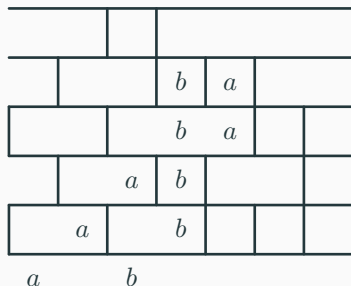
- Köllum þetta *vondan bít*
- Ef hann kemur fyrir í beinagrind af stigi 5, þá er hún ógild

Reitir í lækkandi röð

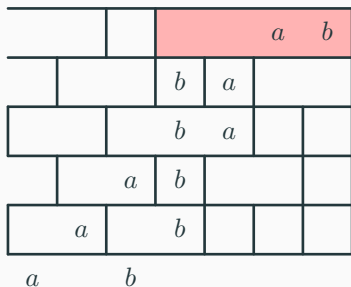
- Köllum þetta *vondan búi*
- Ef hann kemur fyrir í beinagrind af stigi 5, þá er hún ógild

Reitir í lækkandi röð

- Köllum þetta *vandan búi*
- Ef hann kemur fyrir í beinagrind af stigi 5, þá er hún ógild

Reitir í lækkandi röð

- Köllum þetta *vandan búi*
- Ef hann kemur fyrir í beinagrind af stigi 5, þá er hún ógild

- Munið skilyrðin tvö til að ákvarða hvort beinagrind sé gild:
 - (1) Tölurnar í hverjum reit eru í lækkandi röð
 - (2) Samliggjandi tölur aðskildar með striki eru í hækkandi röð

- Munið skilyrðin tvö til að ákvarða hvort beinagrind sé gild:
 - (1) Tölurnar í hverjum reit eru í lækkandi röð
 - (2) Samliggjandi tölur aðskildar með striki eru í hækkandi röð

- Munið skilyrðin tvö til að ákvarða hvort beinagrind sé gild:
 - (1) Tölurnar í hverjum reit eru í lækkandi röð
 - (2) Samliggjandi tölur aðskildar með striki eru í hækkandi röð
- Vondur bútur er eins konar vitni fyrir því að beinagrind sé ógild

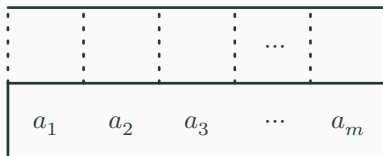
Hjálpasetning

Beinagrind er gild þá og því aðeins að hún innihaldi engan vondan bít

Hjálpasetning

Í gildu röðunarriti, af hvaða stigi sem er, þá geta bara reitir af stærð 4 eða meira komið fyrir á fyrstu röðinni

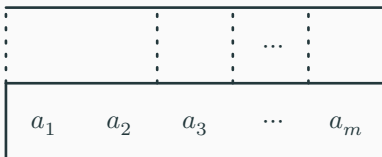
- Gerum ráð fyrir að það sé reitur, ekki á fyrstu röðinni, sem inniheldur tölurnar a_1, \dots, a_m , $m \geq 4$
- Gilt röðunarrit: $a_1 > a_2 > \dots > a_m$

Hjálparsetning

Í gildu röðunarriti, af hvaða stigi sem er, þá geta bara reitir af stærð 4 eða meira komið fyrir á fyrstu röðinni

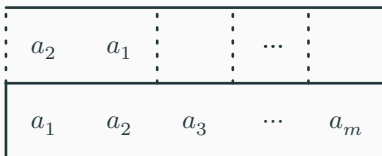
- Gerum ráð fyrir að það sé reitur, ekki á fyrstu röðinni, sem inniheldur tölurnar a_1, \dots, a_m , $m \geq 4$
- Gilt röðunarrit: $a_1 > a_2 > \dots > a_m$

Hjálparsetning

Í gildu röðunarriti, af hvaða stigi sem er, þá geta bara reitir af stærð 4 eða meira komið fyrir á fyrstu röðinni

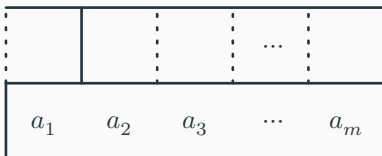
- Gerum ráð fyrir að það sé reitur, ekki á fyrstu röðinni, sem inniheldur tölurnar a_1, \dots, a_m , $m \geq 4$
- Gilt röðunarrit: $a_1 > a_2 > \dots > a_m$

Hjálpasetning

Í gildu röðunarriti, af hvaða stigi sem er, þá geta bara reitir af stærð 4 eða meira komið fyrir á fyrstu röðinni

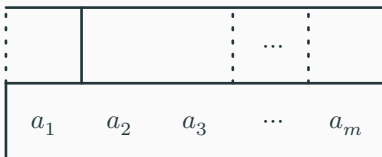
- Gerum ráð fyrir að það sé reitur, ekki á fyrstu röðinni, sem inniheldur tölurnar a_1, \dots, a_m , $m \geq 4$
- Gilt röðunarrit: $a_1 > a_2 > \dots > a_m$

Hjálparsetning

Í gildu röðunarriti, af hvaða stigi sem er, þá geta bara reitir af stærð 4 eða meira komið fyrir á fyrstu röðinni

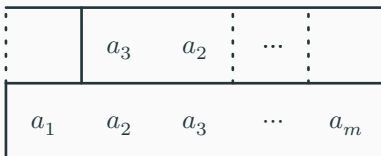
- Gerum ráð fyrir að það sé reitur, ekki á fyrstu röðinni, sem inniheldur tölurnar a_1, \dots, a_m , $m \geq 4$
- Gilt röðunarrit: $a_1 > a_2 > \dots > a_m$

Hjálpasetning

Í gildu röðunarriti, af hvaða stigi sem er, þá geta bara reitir af stærð 4 eða meira komið fyrir á fyrstu röðinni

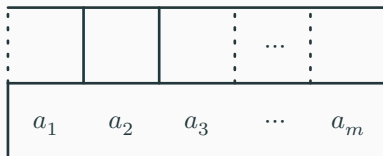
- Gerum ráð fyrir að það sé reitur, ekki á fyrstu röðinni, sem inniheldur tölurnar a_1, \dots, a_m , $m \geq 4$
- Gilt röðunarrit: $a_1 > a_2 > \dots > a_m$

Hjálpasetning

Í gildu röðunarriti, af hvaða stigi sem er, þá geta bara reitir af stærð 4 eða meira komið fyrir á fyrstu röðinni

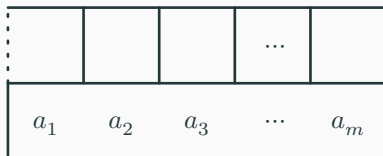
- Gerum ráð fyrir að það sé reitur, ekki á fyrstu röðinni, sem inniheldur tölurnar a_1, \dots, a_m , $m \geq 4$
- Gilt röðunarrit: $a_1 > a_2 > \dots > a_m$

Hjálpasetning

Í gildu röðunarriti, af hvaða stigi sem er, þá geta bara reitir af stærð 4 eða meira komið fyrir á fyrstu röðinni

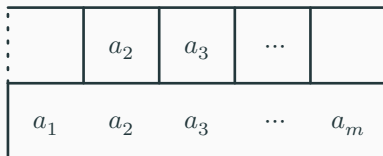
- Gerum ráð fyrir að það sé reitur, ekki á fyrstu röðinni, sem inniheldur tölurnar a_1, \dots, a_m , $m \geq 4$
- Gilt röðunarrit: $a_1 > a_2 > \dots > a_m$

Hjálparsetning

Í gildu röðunarriti, af hvaða stigi sem er, þá geta bara reitir af stærð 4 eða meira komið fyrir á fyrstu röðinni

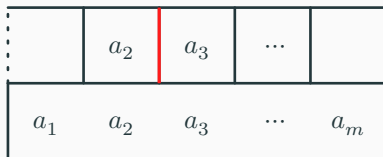
- Gerum ráð fyrir að það sé reitur, ekki á fyrstu röðinni, sem inniheldur tölurnar a_1, \dots, a_m , $m \geq 4$
- Gilt röðunarrit: $a_1 > a_2 > \dots > a_m$

Hjálparsetning

Í gildu röðunarriti, af hvaða stigi sem er, þá geta bara reitir af stærð 4 eða meira komið fyrir á fyrstu röðinni

- Gerum ráð fyrir að það sé reitur, ekki á fyrstu röðinni, sem inniheldur tölurnar a_1, \dots, a_m , $m \geq 4$
- Gilt röðunarrit: $a_1 > a_2 > \dots > a_m$

Hjálpasetning

Beinagrind af stigi k er gild þá og því aðeins að hún hafi engan reit af stærð stærri en 3, nema á fyrstu röð, og að hún innihaldi engan vandan bít af stærð minni eða jafnt og $4k - 5$

Hjálpasetning

Beinagrind af stigi k er gild þá og því aðeins að hún hafi engan reit af stærð stærri en 3, nema á fyrstu röð, og að hún innihaldi engan vandan búa af stærð minni eða jafnt og $4k - 5$

- Ef k er fast, þá
 - eru bara endanlega margir vondir bútar sem þarf að athuga,

Hjálpasetning

Beinagrind af stigi k er gild þá og því aðeins að hún hafi engan reit af stærð stærri en 3, nema á fyrstu röð, og að hún innihaldi engan vandan búa af stærð minni eða jafnt og $4k - 5$

- Ef k er fast, þá
 - eru bara endanlega margir vondir bútar sem þarf að athuga,
 - og þessa vondu búta er hægt að finna: \mathcal{F}_k

- Beinagrind af stigi k er gild þá og því aðeins að hún hafi engan reit af stærð stærri en 3, nema á fyrstu röð, og hún innihaldi engan búa úr \mathcal{F}_k
- Getum við notað þessa lýsingu til að telja fjölda gildra beinagrinda af stigi k ?

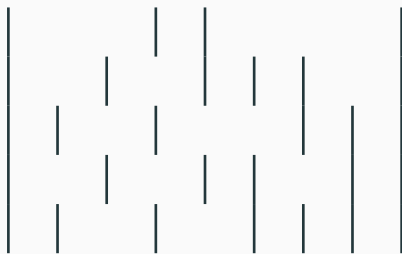
- Beinagrind af stigi k er gild þá og því aðeins að hún hafi engan reit af stærð stærri en 3, nema á fyrstu röð, og hún innihaldi engan búa úr \mathcal{F}_k
- Getum við notað þessa lýsingu til að telja fjölda gildra beinagrinda af stigi k ?
- Já, með því að nýta okkur fræði um formleg mál

Formlegt mál

- Skulum setja fram beinagrindur sem formlegt mál

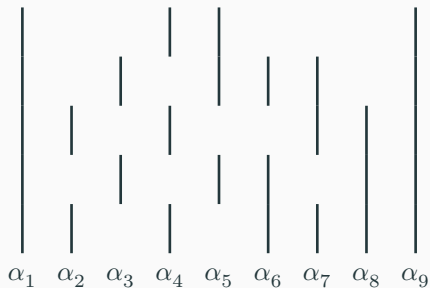
Formlegt mál

- Skulum setja fram beinagrindur sem formlegt mál

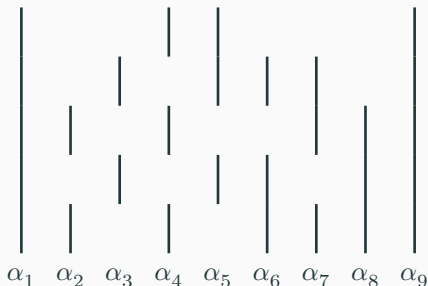
Formlegt mál

- Skulum setja fram beinagrindur sem formlegt mál

Formlegt mál

- Skulum setja fram beinagrindur sem formlegt mál

- Σ samanstendur af öllum 2^k mögulegum dálkum
- S er málið sem samanstendur af beinagrindum sem uppfylla:
 - Fyrsti og síðasti dálkurinn eru fylltir
 - Enginn reitur hefur stærð stærri en 3, nema í fyrstu röðinni
- Við getum sett upp löggenga endanlega stöðuvél (LES) sem samþykkir S , svo það er reglulegt mál

- Við viljum mengi þeirra beinagrinda sem forðast alla búta í \mathcal{F}_k
- Fyrir ákveðinn búi $F \in \mathcal{F}_k$ getum við búið til LES sem samþykkir þær beinagrindur sem innihalda F : T_F
- $\overline{T_F}$ samþykkir beinagrindur sem forðast F
- LES sem samþykkir gildu beinagrindurnar:

$$S \cap \bigcap_{F \in \mathcal{F}_k} \overline{T_F}$$

- Viljum telja fjölda strengja sem stöðuvélin samþykkir
- Línulegt jöfnuhneppi gefur okkur framleiðnifallið
 - samþykktir strengir af lengd $n + 1$
 - gildar beinagrindur af lengd n
 - umraðanir af lengd n sem eru k -raðanlegar með tæmingarstafla

- Framleiðnifallið fyrir mengi strengja sem eru samþykktir af LES er rætt: $P(x)/Q(x)$

Setning

Fyrir sérhvert k er framleiðnifallið fyrir umraðanir sem eru k -raðanlegar með tæmingarstafla rætt

k	Framleiðnifall
1	$(x - 1)/(2x - 1)$
2	$(x^3 + x^2 + x - 1)/(2x^3 + x^2 + 2x - 1)$
3	$(2x^{10} + 4x^9 + 2x^8 + 5x^7 + 11x^6 + 8x^5 + 6x^4 + 6x^3 + 2x^2 + x - 1)/(4x^{10} + 8x^9 + 4x^8 + 10x^7 + 22x^6 + 16x^5 + 8x^4 + 6x^3 + 2x^2 + 2x - 1)$
4	$(64x^{25} + 448x^{24} + 1184x^{23} + 1784x^{22} + 2028x^{21} + 1948x^{20} + 1080x^{19} + 104x^{18} - 180x^{17} + 540x^{16} + 1156x^{15} + 696x^{14} + 252x^{13} + 238x^{12} + 188x^{11} + 502x^{10} + 806x^9 + 544x^8 + 263x^7 + 185x^6 + 99x^5 + 33x^4 + 13x^3 + 3x^2 + x - 1)/(128x^{25} + 896x^{24} + 2368x^{23} + 3568x^{22} + 3928x^{21} + 3064x^{20} + 176x^{19} - 2304x^{18} - 2664x^{17} - 1580x^{16} - 352x^{15} - 576x^{14} - 1104x^{13} - 760x^{12} - 138x^{11} + 686x^{10} + 1238x^9 + 869x^8 + 382x^7 + 210x^6 + 102x^5 + 27x^4 + 12x^3 + 3x^2 + 2x - 1)$

Takk fyrir!

<https://arxiv.org/abs/1710.04978>